

Scenă din *Gaudeamus* după Serghei Kaledin, în adaptarea și regia lui Lev Dodin (Mali Teatr din Sankt-Petersburg)

siuni (peste treizeci de actori) cât și prin omogenitate. O singură fisură, din păcate esențială – Piotr Semak, titularul rolului principal, Stavroghin. O interpretare plată, netensionată și lipsită de nuanțe nu îi permite actorului să construiască figura enigmatică și fascinantă a eroului dostoevskian. Momentul confesiunii, de exemplu – sublimat de tensiune dramatică și totodată „cheie” a personajului –, se transformă în versiunea lui Piotr Semak într-o lecție bine învățată și debitată rapid.

La celălalt pol, Tatiana Șestakova (Lebiadkina) – laureată a Festivalului în 1992 – imprimă fiecărui moment o rezonanță particulară. Infirmitatea, nebunia (reală sau doar mimată), inocența victimei găsesc fără dificultate gestul sau intonația justă. Prezența sa în scenă dinamizează ritmul spectacolului și implică o permanentă mutație în reacțiile partenerilor de joc.

Preferința regizorului pentru relațiile binare între personaje este punctată de prezența câtorva scene de grup. O lumină crepusculară coboară peste aceste concentrate de umanitate, metamorfozându-le în veritabile tablouri amintind de neorealismul lui Iliia Repin.

Dincolo de inevitabilele hiatusuri pe care le presupune o asemenea tentativă, montarea lui Lev Dodin accede la statutul unei autentice „imago mundi”. Depășind diferențele de mentalitate sau de experiență istorică, spectatorul devine martorul unei perpetue căutări a echilibrului, a certitudinilor politice sau religioase, a unui sens care să justifice existența ființei umane în irepetabila clipă ce i-a fost acordată.

ANCA PLATCU

DESPRE TEATRU, CU DRAGOSTE

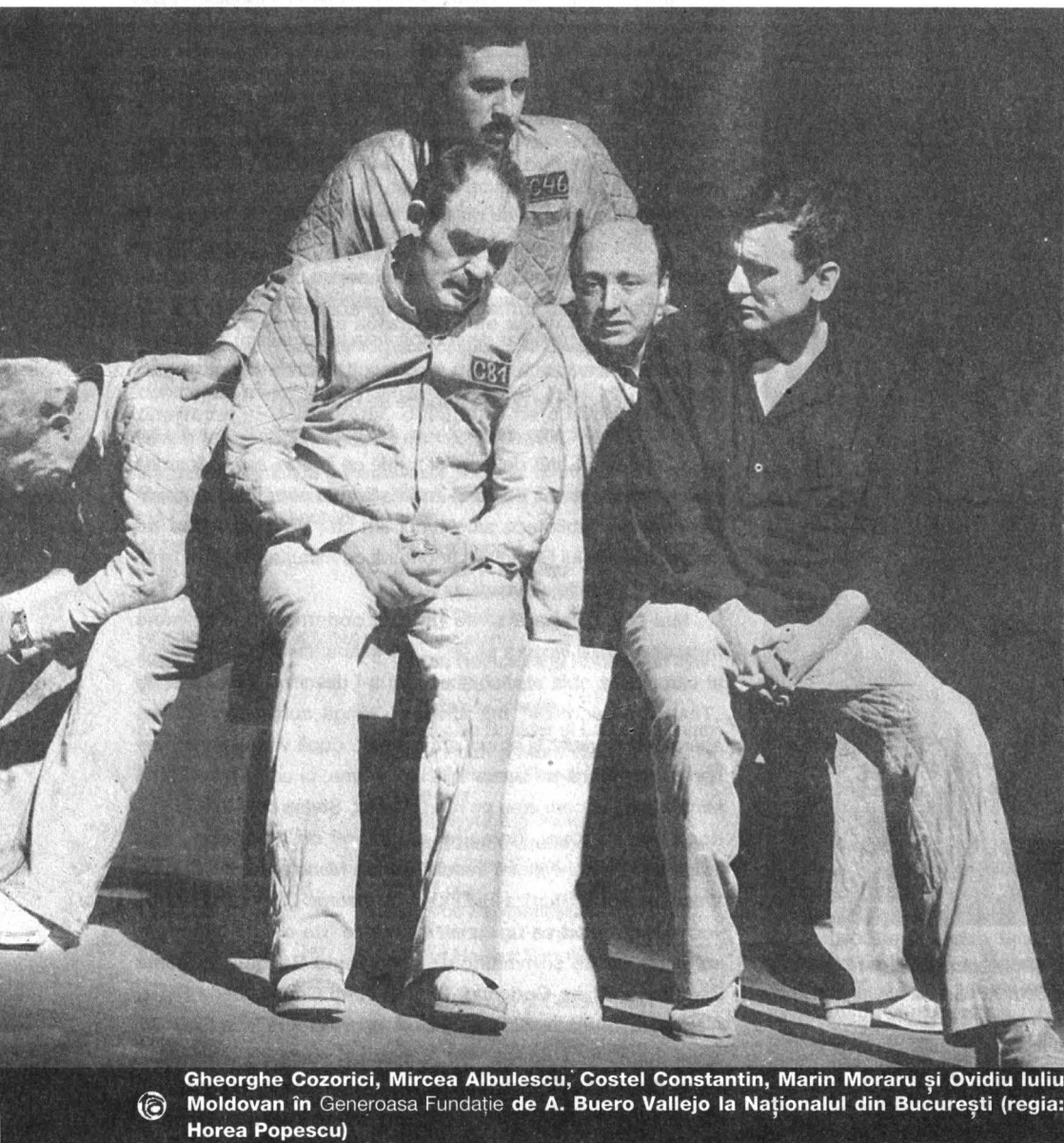
Am îndrăgit teatrul cu mult înainte de a fi văzut actori jucând pe o scenă adevărată. În orașelul de provincie în care mi-am făcut școala nu exista teatru și în acei ani de cumplite răsturnări și prăbușiri ce au urmat războiului, ani de tranziție (tot de tranziție, ca și acum, dar de la capitalism la socialism), nimeni nu se gândea la aceasta și nici vreo trupă teatrală nu se abătea atunci pe acolo, deși nu era departe de București.

În lungile vacanțe de vară – și, Doamne, niciodată verile nu mi-au mai părut atât de lungi și toride ca în acei ani –, doamna profesoară de Limba Română îmi împrumuta pe rând câte două-trei cărți din biblioteca sa. Atunci am citit **Viforul, Apus de soare**, piesele lui Caragiale, împreună cu minunatele „Momente și schițe”, și multe alte cărți.

Mai târziu, aparatul de radio a constituit pentru mine miracolul care a început să dea viață întâmplărilor citite și altora, al căror sens abia atunci începeam a-l descifra. Emisiunile de „Teatru la microfon” mă atrăgeau lângă cutia fermecată a aparatului de radio și atunci am îndrăgit, după voce, actori care pentru mine încă nu aveau un chip anume, ci acela plăsmuit în mintea mea, și care erau pe rând Hamlet, Ștefan cel Mare, prinți, domnitori, haiduci, domnițe, curtezane ori jupănese. I-am îndrăgit și-i recunoșteam imediat pe Ion Manolescu, pe George Vraca, pe Lucia Sturdza-Bulandra, pe George Calboreanu, după vocile lor, uneori ca un tunet despicător de ceruri, altele cu inflexiuni calde și-nvăluitoare... Pe Radu Beligan, Eugenia Bădulescu, Elvira Godeanu, Dina și Tanți Cocea, Cella Dima, Alexandru Giugaru, Ștefan Ciubotărașu, Grigore Vasiliu-Birlic, Silvia Dumitrescu-Timică, Niki Atanasiu și atâția alți mari actori ce au dat viață atâtor mari piese. În anii studenției am reușit să văd pe scenă actorii îndrăgiți jucând într-un teatru adevărat și fiecare piesă văzută era o încântare. Noi generații de actori s-au ridicat, afirmându-se și dovedindu-și talentul în piese minunate: Clody Bertola, Carmen Stănescu, Leopoldina Bălănuță, Olga Tudorache, Florin Piersic, George Constantin, Draga Olteanu, Sanda Toma, Silvia Popovici, Gina Patrichi, Victor Rebengiu, Irina Petrescu, Ilinca Tomoroveanu, Valeria Seciu, Mariana Mihaș și alții, nu mai puțin îndrăgiți, chiar dacă numele lor nu-mi vin acum în minte.

Când frigul și bezna se abătuseră cuprinzând totul, teatrul și slujitorii lui minunați au aprins în sufletele oamenilor făclia speranței și publicul umplea sălile de spectacol cu pioșenia cu care, în vremuri de restriște, credincioșii se-ndreaptă spre biserică. Iar dacă „Siberia” se strămutase pe meleagurile noastre, așa cum cei ce nu ne-au cunoscut îndeaproape au crezut, aceasta era numai în sala de spectacol; pe scenă evoluau actori cu adevărat mari, în spectacole remarcabile, adevărate acte de cultură. În sălile înghețate, spectatorii,

Gheorghe Cozorici, Mircea Albulescu, Costel Constantin, Marin Moraru și Ovidiu Iuliu Moldovan în Generoasa Fundație de A. Buero Vallejo la Naționalul din București (regia: Horea Popescu)

păstrându-și paltoanele, căciuliile, fularul, urmăreau cu ochii și cu sufletul ceea ce se petrecea pe scenă, având conștiința că pentru ei anume s-au montat piesele acelea, actorii și oamenii de teatru înțelegând momentul, propunând ceea ce putea interesa cu adevărat. **Danton, Cabala bigoșilor, Generoasa Fundație, Caligula** și alte piese în care dictatura lua diferite chipuri și forme de manifestare, dar cu replici rostite pe alocuri într-un anume mod, așa încât orice spectator putea înțelege că absurdul și grotescul dictaturii au fost aceleași în decursul istoriei și tocmai cocoșarea pe culmi determina în final alunecarea și prăbușirea în tenebroase văgăuni, precum avalanșa pornită din vârf de munte. Inimile spectatorilor vibrau de emoție descoperind în piese „idei regizorale” cu referiri directe la problemele lor, gesturi ori scurte replici care nu puteau să fi fost de la început cuprinse în text. În plină perioadă de „alimentație rațională”, remarcabilă, de exemplu, a fost scena

ospățului din spectacolul cu piesa **Ploșnița**: în jurul unei mese enorme, o mulțime de oaspeți se repezeau cu furculițele asupra unei bucățele de șuncă, aproximativ cât un cub de zahăr, ce trona pe o farfurie în mijlocul mesei.

Freneticele zile ale lui decembrie '89 păreau să fi rupt zăgăzurile ce ne ținură sechestrați atâta vreme în tunelul întunecat și toți, actori și spectatori, ne risipirăm, dornici să aflăm ce era dincolo de capătul tunelului, să gustăm ori să sorbim cu nesaț, fiecare după pofta inimii, libertatea. În frenezia noastră rătăcirăm iarăși drumul spre lumină, ori poate spirite nefaste ne-atraseră într-un alt tunel, un labirint al tranziției...

I-am văzut pe îndrăgiții actori, într-o procesiune tăcută și tristă, străbătând străzile Bucureștiului, dorind să atragă atenția că „teatrul moare”, ca și noi toți, cei ce nu știurăm a găsi nici o comoară diavolească spre a ne plăti ieșirea din „labirintul tranziției”. Era dureros de trist. Dar noi, spectatorii, îi

asigurăm pe actori, dramaturgi, pe oamenii de teatru de întreaga noastră dragoste.

Și mai este ceva... Spectatorii așteaptă încă, răbdători, ca dânsii să se „adune”, să se regăsească întâi pe ei înșiși, cu mijloacele specifice artei lor, ajutându-ne și pe noi să ne regăsim, fiecare pe el însuși și puterea de-a o lua mereu de la capăt, de-a încerca să găsim drumul cel adevărat.

Există încă acei mari actori și oameni de teatru capabili să-nțeleagă – așa cum au mai făcut-o – momentul prin care trecem și ce poate fi de interes pentru spectatorul român de astăzi, nu numai pentru cei pe meleagurile cărora se poate ajunge în turnee.

Așteptăm încă acele mari spectacole care ar putea fi, acum, apropiate sufletelor noastre. Și vă iubim.

MARIA VLĂȘCEANU

